

"τα παλαιχώρια"

ορεινής & μόρφου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α' ΜΕΡΟΣ: ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ "ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΑ".....	02-03
Β. ΑΣΧΟΛΕΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.....	04
Γ. ΚΟΙΝΟΧΡΗΤΑ ΚΤΙΡΙΑ.....	05
Δ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	06
Ε. ΥΦΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ	
i. Ζώνες Ψυμétrων.....	07
Ζ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ	
i. Κλίμακα Δρόμων.....	08
ii. Υλικότητα Δρόμων.....	09

Β' ΜΕΡΟΣ: ΕΙΔΙΚΗ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ-ΕΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΥΣ ΠΥΡΗΝΕΣ.....	11
Β. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΥΟΡΟΦΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ.....	12
i. Παλαιχώρι Μόρφου	
ii. Παλαιχώρι Ορεινής	
Γ. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΗΛΙΑΚΩΝ.....	13
i. Παλαιχώρι Μόρφου	
ii. Παλαιχώρι Ορεινής	
Δ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ	
i. Αξιόεξοδα.....	14
ii. Υλικότητα Δρόμων.....	15
iii. Κλίμακες Δρόμων.....	16
Ε. ΥΦΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ	
i. Κλίμακες Ψυμétrων.....	17
ii. Υψομετρικές Διακυμάνσεις	
- Παλαιχώρι Μόρφου.....	18
- Παλαιχώρι Ορεινής.....	19
Ζ. ΖΕΛΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑΣ.....	20
Η. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑΣ	
i. Παλαιχώρι Μόρφου.....	21
ii. Παλαιχώρι Ορεινής.....	22
Θ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑΣ ΚΛΗΜΑΤΑΡΙΑΣ.....	23
Ι. ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ.....	24
Κ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	25

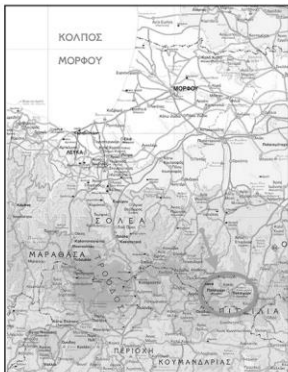
Το πρώτο μέρος
αυτής της μελέτης
αποσκοπεί στη
γενική ανάλυση και
ανασκόπηση των δύο
οικισμών του
Παλαιχωρίου, το
Παλαιχώρι Ορεινής
και το Παλαιχώρι
Μόρφου.
Μια πρώτη γνωριμία
με τις δύο
κοινότητες, την
ιστορία τους και τα
κύρια γνωρίσματα
και χαρακτηριστικά
τους.

Το Παλαιχώρι είναι ένα χωριό το οποίο αποτελείται από δύο κοινότητες και 2 κοινοτικά συμβούλια, το Παλαιχώρι Ορεινής και το Παλαιχώρι Μόρφου. Τόσο το Παλαιχώρι Ορεινής, όσο και Παλαιχώρι Μόρφου, ανήκουν στη γεωγραφική περιφέρεια της Πιτσιλιάς και απέχουν μόλις 43 χιλιόμετρα από το κέντρο της πρωτεύουσας.

Οι δύο κοινότητες επιδουκνείουν έργα αρχιτεκτονικής, τόσο λαϊκής όσο και εκκλησιαστικής, μνημεία αγώνος, αλλά και τέχνης, κυρίως μέσω της εσωτερικής διακόσμησης των ναών. Χωρίς αμφιβολία, οι δύο κοινότητες του Παλαιχωρίου, έχουν μια πολύχρονη ιστορική πορεία, κυρίως στον πολιτισμικό χαρακτήρα τους- όπως κυρίως αναδύεται μέσω των ναών του Αγίου Λουκά, του Αγίου Γεωργίου, της Παναγίας της Χρυσοπαντάνασσας, της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος (Αγία Σωτήρα), τη γραφικότητά τους.

ΚΑΤΑΤΟΠΙΣΤΙΚΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

“ΤΑ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΑ”

“Τα Παλαιχώρια”, είναι στην ουσία δύο κοινότητες με το ίδιο όνομα, το Παλαιχώρι Μόρφου και το Παλαιχώρι Ορεινής.

Τα δύο χωριά διαπερνά και ορίζει ο ποταμός Σερράχης, ο οποίος αποτελεί σημείο αναφοράς των δύο χωριών.

Η ιδιαιτερότητα του ποταμού των Παλαιχωριών, έγκειται στο ότι μετά το χωριό, η κοιλάδα στενεύει τόσο που σχηματίζει ένα ελικοειδές και απόκρημνο φαράγγι, που δεν επιτρέπει ούτε την περαιτέρω ανάπτυξη του οικισμού, ούτε την επέκταση των καλλιεργειών.

Το αρκετά μεγάλο υψόμετρο των δύο χωριών προσδίδει και την αμφιθεατρική δόμησή τους.

Η αμφιθεατρική κοιλάδα των Παλαιχωριών οριοθετεί, από πολλές απόψεις, έναν καλά προστατευόμενο χώρο από τους επιδρομείς που έρχονταν από τις πεδιάδες. Η αρχική τοποθεσία, επιλέχθηκε τόσο για στρατηγικούς λόγους όσο και για την καλύτερη δυνατή εκμετάλλευση των αποθεμάτων του νερού.

Τα ‘Παλαιχώρια’ αποτελούν ένα παράδειγμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στην Κύπρο καθώς όλο το χωριό αναπτύσσεται ως ένας ενιαίος παραδοσιακός πυρήνας για ολόκληρη την Κύπρο.

ΑΣΧΟΛΕΙΕΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

“ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΑ” ΟΡΕΙΝΗΣ & ΜΟΡΦΟΥ

Οι κάτοικοι στο χωριό Παλαιχώρι είχαν αρκετές ασχολίες. Κάποιες από αυτές ήταν γεωργοί, φρουτοπαραγωγοί, αμπελουργοί, κουνουπιέρηδες, τσαγγάρηδες και βοσκοί.

Οι γεωργοί στο χωριό ήταν αυτοί οι οποίοι καλλιεργούσαν μηλιές, αχλαδιές, καρυδιές.

Οι φρουτοπαραγωγοί παλούσαν φρούτα τα οποία παρήγαγαν στο χωριό.

Οι Αμπελουργοί είχαν εκτάσεις γής καλλιεργούσαν τα αμπέλια-σταφύλια για προσωπική και επαγγελματική χρήση.

Οι κουνουπιέρηδες ήταν άνδρες του χωριού οι οποίοι φρόντιζαν για την εξολόθρευση των εντόμων στο χωριό.

Οι τσαγγάρηδες επιδιόρθωναν τα παπούτσια των χωριανών.

Οι βοσκοί είχαν φάρμες και έκτρέφον ζώα για προσωπική και επαγγελματική χρήση.

Αν και αναλυσαμε δύο, κατά προσέγγιση, διαφορετικές αυτόνομες κοινότητες, παρατηρούμε ότι όσον αφορά τα κοινόχρηστα δημόσια κτήρια, με εξαίρεση τις εκκλησίες, βρίσκονται όλα κοντά στο κεντρικό άξονα των δύο χωριών και όλες οι υπηρεσίες απευθύνονται και στους δύο οικισμούς ανεξαιρέτως.

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου

Εκκλησία Αποστόλου Λαϊκού
Ελιόμυλος

Καταστήματα
- Ποντοπωλείο
- Πρακτορείο
- Μαγαζάκι τέχνης

Εκκλησία Παναγία Χρυσοπυλάνισσα

Υπηρεσίες
- Τράπεζα
- Κοινοτικό Συμβούλιο
- Ποδοσφαιρικός όμιλος

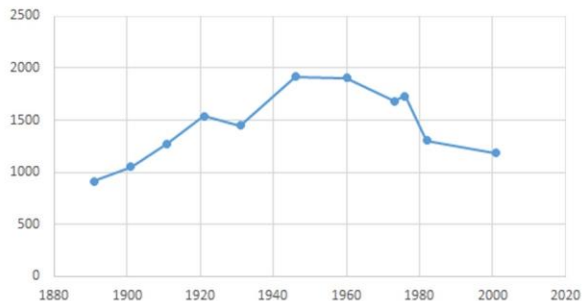

Εκκλησία Μεταμόρφωσης του Σωτήρα

Ξενοδοχείο

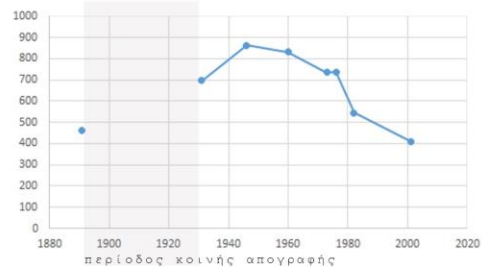
“Παλαιχώρια” – Ορεινής & Μόρφου

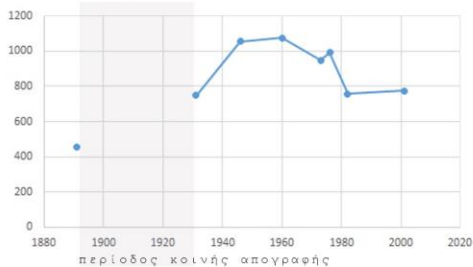
Απογραφή πληθυσμού 1891-2001

Χρονολογία	Παλ. Ορεινής	Παλ. Μόρφου
1891	460	454
1901	1051*	
1911	1272*	
1921	1538*	
1931	696	750
1946	863	1055
1960	832	1074
1973	735	948
1976	737	992
1982	546	757
2001	410	775

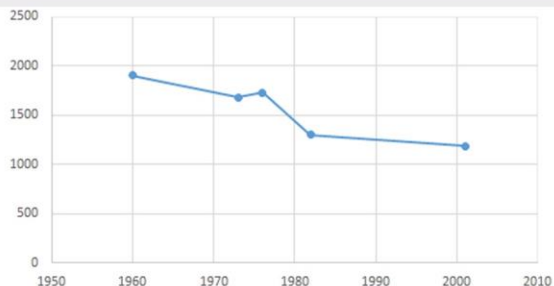
Παλαιχώρι Ορεινής

Παλαιχώρι Μόρφου

Περίοδος 1960-2001

Από το 1960, έτος ανακήρυξης της κυπριακής δημοκρατίας, τα Παλαιχώρια γνώρισαν έντονα τις συνέπειες της αστυφιλίας, αφού ένας σημαντικός αριθμός κατοίκων μετακινήθηκε στα αστικά κέντρα του νησιού, κυρίως στην περιοχή Στροβόλου.

Αρκετοί από τους κατοίκους παρέμειναν στο χωριό παρόλο που επαγγελματικά αποκαταστάθηκαν σε κάποια από τις πόλεις του νησιού.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

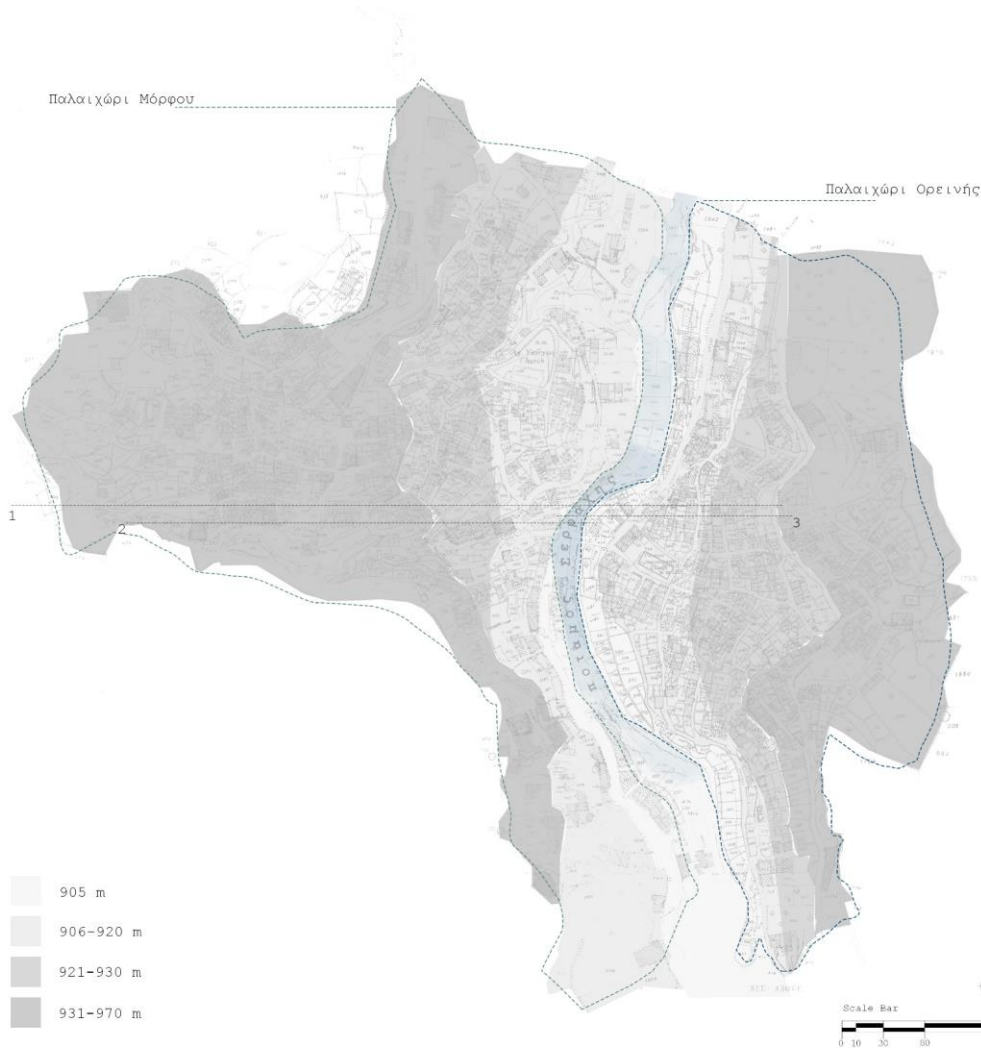
ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ & ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

Ο πληθυσμός των δύο κοινοτήτων, όπως προκύπτει και από την ανάλυση, ακολούθησε πτωτική πορεία. Η απογραφή του πληθυσμού, από το 1891 μέχρι και το 1982, υποδεικνύει πως πληθυσμιακά υπερέχει το Παλαιχώρι Μόρφου, με μοναδική εξαίρεση το 1891.

Μεταξύ της εικοσαετίας που μεσολαβεί από το 1901 μέχρι το 1921, η κοινή απογραφή των δύο χωριών δεν αφήνει περιθώρια για ξεκάθαρα συμπεράσματα, αν και ο πληθυσμός των Παλαιχωριών στο σύνολο του έχει αυξηθεί.

Να σημειωθεί ότι, κατά την περίοδο του μεσοπολέμου, σημαντικός αριθμός των κατοίκων του χωριού εργάζονταν στο μεταλλείο του Αμιάντου, γεγονός που τους ανάγκαζε να διαμένουν εκτός Παλαιχωριού για όλη την εβδομάδα και να επιστρέφουν στο χωριό τα Σαββατοκυριακά.

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ

ΖΩΝΕΣ ΥΨΟΜΕΤΡΩΝ

"ΤΑ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΑ"

Οι δύο οικισμοί βρίσκονται στο χαμηλότερο τμήμα μιας αμφιθεατρικής λεκάνης, στα βορειοανατολικά του όρους Παπούτσα, σε υψόμετρο 900μ., περιτριγυρισμένο από βουνοκορφές, ύψους 1300 μ. Τα δύο χωριά είναι κτισμένα σε δύο αντικριστές βουνοπλαγιές τις οποίες διασχίζει ο ποταμός Σερράχης.

Τα δύο χωριά αναπτύσσονται αμφιθεατρικά ως προς τον κύριο άξονά τους, τον ποταμό Σερράχη.

Οπότε το χαμηλότερο σημείο των δύο χωριών αποτελεί ο άξονας του ποταμού, με σταδιακή ανάπτυξη σε ζώνες προς τα πάνω μέχρι το υψόμετρο περίπου των 1000 μ.

Στο χάρτη μπορούμε να διακρίνουμε τις ζώνες υψομέτρων που υπάρχουν στα δύο χωριά, σε σχέση με τον άξονα του ποταμού.

Ο ποταμός βρίσκεται περίπου σε υψώτερο 905μ. καθώς οι κατοικίες αναπτύσσονται κυρίως κάθετα προς αυτόν προς ψηλότερα υψόμετρα.

ΔΙΚΤΥΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΔΡΟΜΩΝ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ - ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

Ο τρόπος ανάπτυξης και το πλάτος των δρόμων εκφράζει διαφορές στους δύο οικισμούς λόγω της μεγαλύτερης κλίσης του εδάφους στο Παλαιχώρι Ορεινής.

Ως εκ τούτου στο Παλαιχώρι Ορεινής αναπτύσσονται περισσότερο στενά δρομάκια, προς τα ψηλότερα σημεία του οικισμού και προς τον ποταμό αναπτύσσονται πιο πλατιοί δρόμοι.

Πλατιοί δρόμοι - Παλαιχώρι Μόρφου

Στενοί δρόμοι - Παλαιχώρι Ορεινής

ΔΙΚΤΥΑ

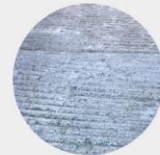
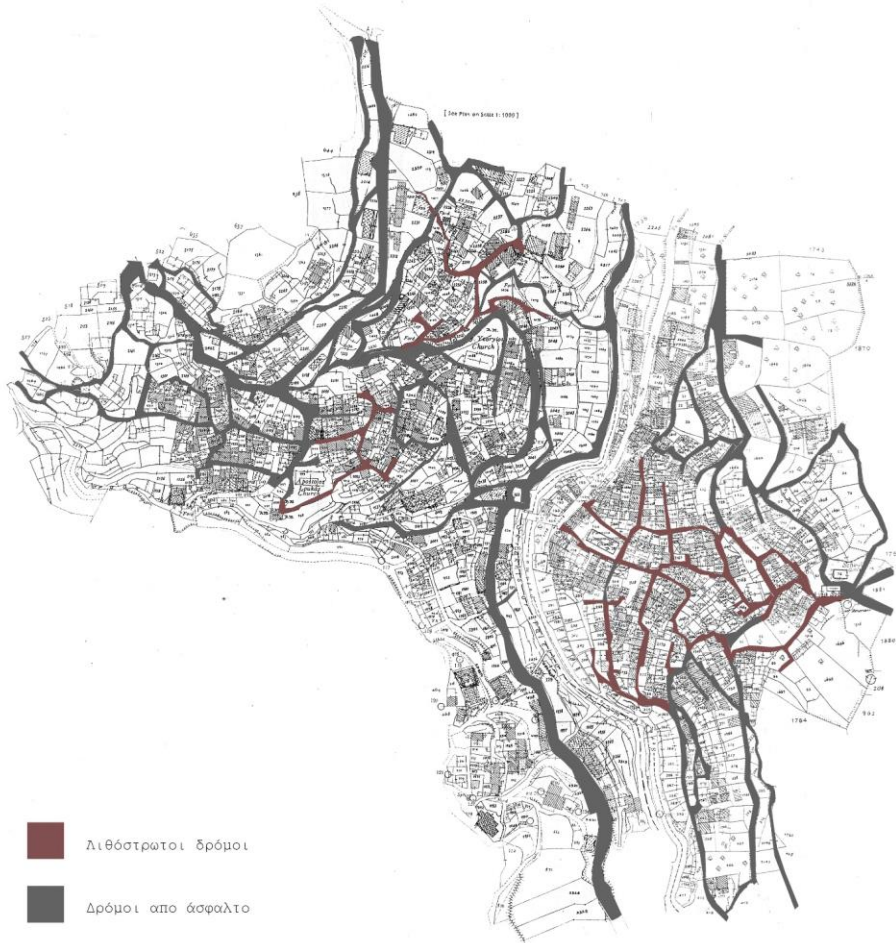
ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΛΙΚΟΤΗΤΑΣ ΔΙΚΤΥΩΝ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ - ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

Στα δύο χωριά εμφανίζεται η ίδια υλικότητα στους δρόμους. Στους στενούς δρόμους έγινε χρήση λίθων του ποταμού (τσακίλες) από τη γύρω περιοχή. Σήμερα τα αυθεντικά υλικά διατηρούνται στους στενούς δρόμους που εξυπηρετούν μόνο τη διακίνηση των πεζών, ενώ στους πλατιούς δρόμους έχει τοποθετηθεί ασφαλτος για να εξυπηρετούν τη διακίνηση των αυτοκινήτων.

Επίσης στο Παλαιχώρι Ορεινής παρατηρούνται περισσότερα δρομάκια με πέτρες του ποταμού λόγω του ότι το χωριό έχει αναπτυχθεί σε προγενέστερη περίοδο και οι κάτοικοι του χωριού διακινούνταν με τα ζώα.

Η ομοιότητα στα υλικά των μονοπατιών οφείλεται στη χρήση τοπικών διαθέσιμων υλικών από την περιοχή και στην ικανοποίηση των ίδιων των αναγκών από τους κατοίκους.

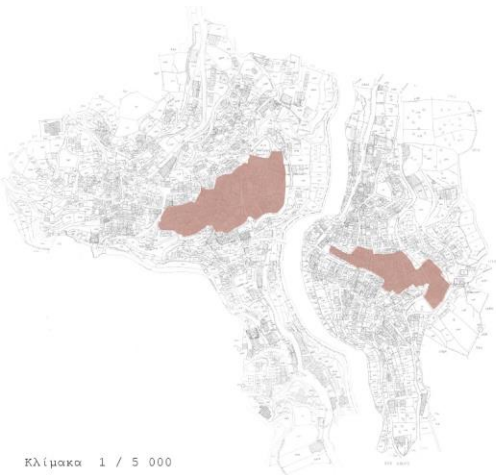

Ασφαλτος

Πέτρες του ποταμού
(τσακίλες)

Το δεύτερο μέρος
της μελέτης αυτής,
αποσκοπεί στην
περαιτέρω μελέτη
των δύο οικισμών,
Παλαιχωρίου Ορεινής
και Παλαιχωρίου
Μόρφου, καθώς και
στη συγκριτική
θεώρηση τόσο των
παραδοσιακών
πυρήνων των
κοινοτήτων αλλά και
του συνόλου των
“ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΩΝ”, με
σκοπό την εύρεση
διαφορών αλλά και
ομοιοτήτων τόσο σε
οικιστική όσο και
σε πολεοδομική
κλίμακα.

Κλίμακα 1 / 5 000

Σύμφωνα με μαρτυρίες των κατοίκων, μία από τις αρχικές κατοικίες του Παλαιχωρίου Μόρφου είναι η κατοικία του πρώτου μαραθνοδρόμου της Κύπρου, Παναγή Κωνσταντή. Η συγκεκριμένη κατοικία βρίσκεται κάτω από την εκκλησία του Αποστόλου Λουκά.

Εκτιμάται ότι η ανάπτυξη των πρώτων κτισμάτων και κατοικιών των δύο χωριών, δηλαδή οι αρχιτεκτονικοί πυρήνες αναπτύσσονται μεταξύ των δύο εκκλησιών που υπάχονταν στα χωριά. Στο Παλαιχώρι Μόρφου μεταξύ των εκκλησιών Απ.Λουκά και Αγ. Γεωργίου, και στο Παλαιχώρι Ορεινής μεταξύ των εκκλησιών Παναγίας Χρυσοπανιάνασσας και Εκκλησίας του Σωτήρος.

ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΜΟΡΦΟΥ

Κλίμακα 1 / 1 500

- 1 Εκκλησία Αγίου Γεωργίου
- 2 Εκκλησία Αποστόλου Λουκά
- 3 Εκκλησία Παναγίας Χρυσοπανιάνασσας
- 4 Εκκλησία Σωτήρος

ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΟΡΕΙΝΗΣ

ΠΥΡΗΝΑΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΣ ΠΥΡΗΝΑΣ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΑ ΟΡΕΙΝΗΣ & ΜΟΡΦΟΥ

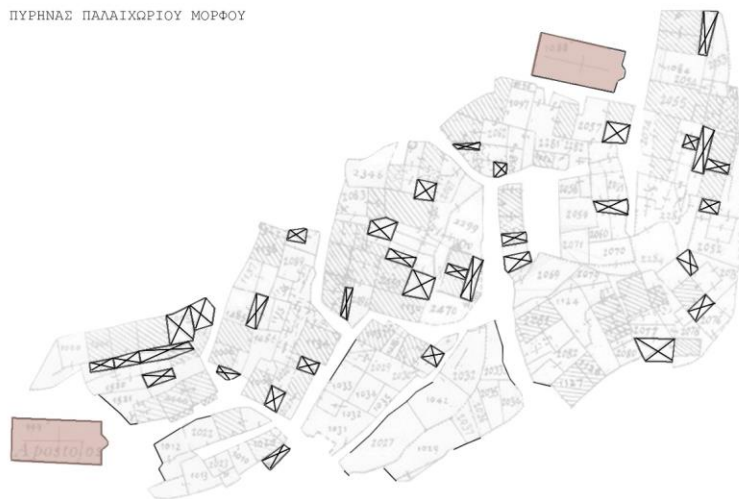
Σε πηγές (τέλος 14ου αιώνα), γίνεται αναφορά κυρίως σε ένα Παλαιχώρι που υπάγεται στην Υποκομητεία (ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ) και σε ένα Παλαιχώρι που υπάγεται στην κοντραδά της Πεντάγειας (ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ). Αν βασιστούμε στις απογραφές πληθυσμού, που πραγματοποιήσαν οι Ενετοί αξιωματούχοι, ειδικά αυτή του 1565, ο οικισμός της Υποκομητείας πρέπει να αποτελούσε ένα σημαντικό χωριό, ένα *casal* σύμφωνα με το λεξιλόγιο της εποχής, ενώ εκείνο της κοντραδάς της Πεντάγειας δεν ξεπερνούσε το μέγεθος ενός συνοικισμού *prastio*.

Η πρώτη μνεία του χωριού γίνεται στο πρόνομιο του βασιλιά Ερρίκου Α' του Λουζινιάν, τον Οκτώβριο του 1237.

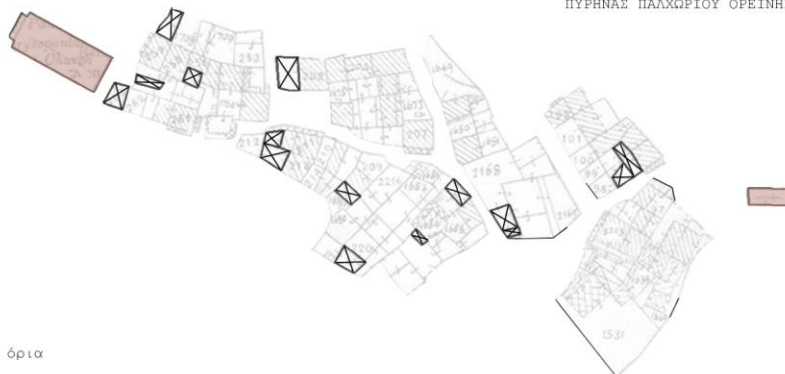
Η ετυμολογία του ονόματος προσφέρει ενδείξεις ότι η ίδρυση του "παλαιού χωριού" μπορεί να αναχθεί στον 5ο ή στον 6ο αιώνα.

ΕΗΜ: Σύμφωνα με παρατηρήσεις του George Jeffery, τη δεκαετία του 1910, στο δάπεδο της εκκλησίας του Απ. Λουκά είχαν διασφαθεί θραύσματα μαρμαρινής πλακόστρωσης βυζαντινών χρόνων. Ο Jeffery υπέθεσε ότι η ίδρυση της εκκλησίας χρονολογείται από τον 11ο αιώνα.

ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΜΟΡΦΟΥ

ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΟΡΕΙΝΗΣ

- Ηλιακοί
- Εκκλησίες
- Ιδιοκτησιακά όρια

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΥΡΗΝΩΝ

ΔΟΜΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΗΛΙΑΚΩΝ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ & ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Ένα ευρέως διαδεδομένο αρχιτεκτονικό στοιχείο στη δόμηση του οικισμού του Παλαιχωρίου, στο Ορεινής και Μόρφου, αποτελεί ο ημιυπαίθριος χώρος, ονόματι "ηλιακός". Αποτελεί στοιχείο ηλιοπροστασίας, ενώ παράλληλα επιτρέπει θερμικά κέρδη κατά την διάρκεια του χειμώνα

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

Παρατηρείται μεγαλύτερη πυκνότητα στην εμφάνιση του "ηλιακού" στον πυρήνα του Παλαιχωρίου Μόρφου, γεγονός που πιθανόν να προκύπτει από την κάπως πιο αραιή δομή-σε σχέση με το Παλαιχώρι Ορεινής- μεγαλύτερη πυκνότητα δόμησης.

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Αντιθέτως στον πυρήνα του Παλαιχωρίου Ορεινής, ο "ηλιακός" δεν παρατηρείται τόσο συχνά εφόσον τόσο η πυκνή δόμηση αλλά και η απότομη υψομετρική διαφορά δεν επέτρεψαν τη σύνθεση των απαραίτητων συνθηκών για την ανάπτυξη τέτοιων αρχιτεκτονικών στοιχείων

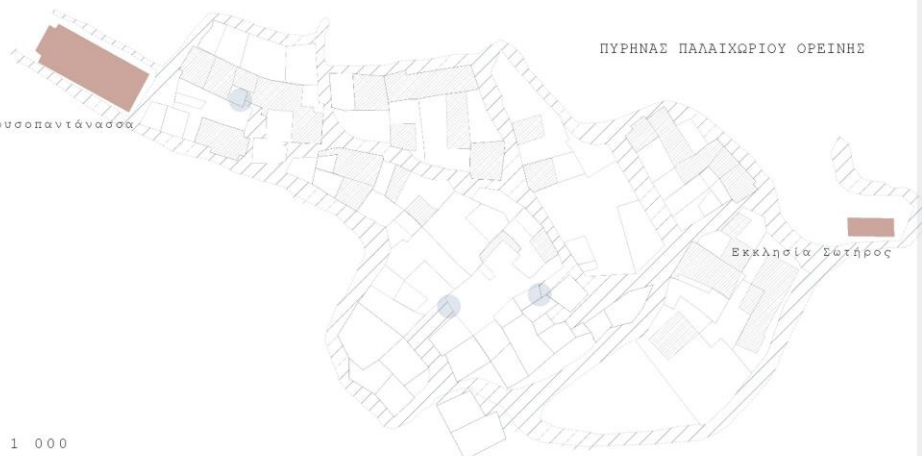

ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΜΟΡΦΟΥ

Απ. Λούκᾶ

ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΟΡΕΙΝΗΣ

Παναγία Χρυσοπαντάνασσα

Εκκλησία Σωτήρος

● Αδιέξοδα

▨ Δρόμοι

Κλίμακα 1 / 1 000

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΥΡΗΝΑ

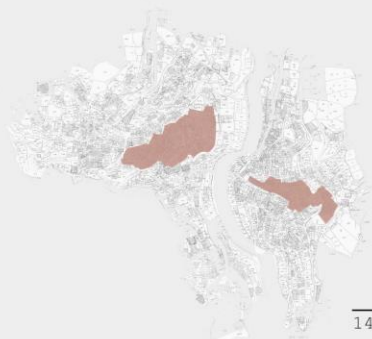
ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ

ΑΔΙΕΞΟΔΑ

Παρατηρείται ότι πολλοί από τους δρόμους που διασχίζουν τους δύο πυρήνες των δύο χωριών, είναι στενά δρομάκια με δυσκολία στην κίνηση και την πρόσβαση οχημάτων μέσα από αυτούς.

Επιπρόσθετα παρατηρούνται πολλά αδιέξοδα και δρόμοι που οδηγούν σε αίθρια και αυλές σπιτιών, ή ακόμα και κενούς χώρους-χώρους στάθμευσης.

Παρατηρείται εξίσου μεγάλος αριθμός αδιεξόδων τόσο στο Παλαιχώρι Μόρφου όσο και στο Παλαιχώρι Ορεινής, τόσο στους πυρήνες των δύο οικισμών αλλά και στην επικράτεια ολόκληρου του χωριού. Αυτό συμβαίνει λόγω της πυκνής δόμησης των δύο χωριών αλλά και λόγω της μεγάλης ανάπτυξης τους σε κάθετο επίπεδο.

ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΜΟΡΦΟΥ

Απ. Χαράκι

ΠΥΡΗΝΑΣ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΟΥ ΟΡΕΙΝΗΣ

Παναγία Χρυσοπαντάνασσος

Εκκλησία Σατήρος

Πλακόστρωτοι Δρόμοι

Ασφαλτόδρομοι

Κλίμακα 1 / 1 000

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΥΡΗΝΑ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΚΤΥΩΝ

ΥΛΙΚΟΤΗΤΑ ΔΡΟΜΩΝ

Μια αντίθεση που διαφαίνεται μέσω της ανάλυσης της υλικότητας των δρόμων στους πυρήνες των δύο χωριών είναι ότι στο Παλαιχώρι Μόρφου παρατηρούνται περισσότεροι ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι απ' ότι στο Παλαιχώρι Ορεινής.

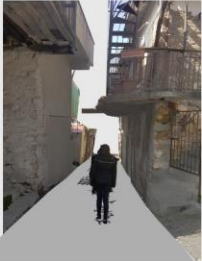
Αυτό ίσως να οφείλεται στο ότι το Παλαιχώρι Μόρφου παρατηρούνται περισσότεροι πλατιοί και κύριοι δρόμοι και πορείες διακίνησης που ενώνουν το χωριό με τον κύριο αυτοκινητόδρομο που οδηγεί στην οροσειρά Τροόδους.

Μία άλλη εκδοχή είναι ότι ενώ κατά τα παλιά χρόνια τα μονοπάτια και οι δρόμοι των δύο χωριών ήταν κατασκευασμένα από τσακίλες ποταμού, στην συνέχεια καλύφθηκαν με μπετόν.

Σε μετέπειτα χρόνια. Σε μια προσπάθεια επαναφοράς του παραδοσιακού χαρακτήρα των μονοπατιών και των δρόμων, το μπετόν που είχε προστεθεί σε προηγούμενο στάδιο αφαιρέθηκε σε κάποιες περιπτώσεις.

Περίπτωση 01

Περίπτωση 02

Περίπτωση 03

Περίπτωση 04

Περίπτωση 05

Περίπτωση 06

Περίπτωση 07

Περίπτωση 08

Περίπτωση 09

ΣΧΕΣΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

ΣΧΕΣΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΔΡΟΜΩΝ-ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Στο Παλαιχώρι Ορεινής, παρατηρείται πυκνή δόμηση, με αποτέλεσμα οι δρόμοι να είναι στενοί. Επίσης, παρατηρείται η ύπαρξη πολλών μικρών περασμάτων μέσα από τις αυλές των

Στο Παλαιχώρι Μόρφου, παρατηρείται πιο αραιή δόμηση απ' ότι στο Παλαιχώρι Ορεινής, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πιο πλατιοί και μεγάλοι δρόμοι.

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Περίπτωση 01 Περίπτωση 02 Περίπτωση 03

Περίπτωση 04 Περίπτωση 05 Περίπτωση 06

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

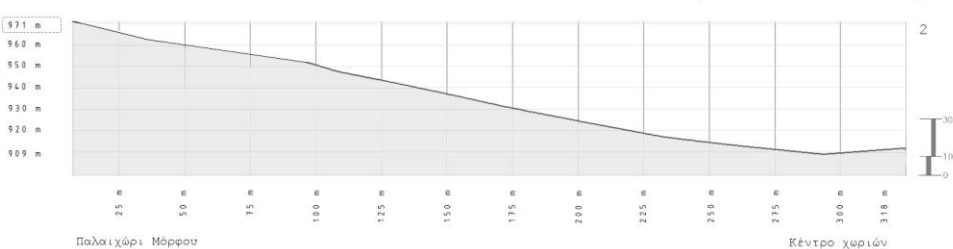
Περίπτωση 07 Περίπτωση 08 Περίπτωση 09

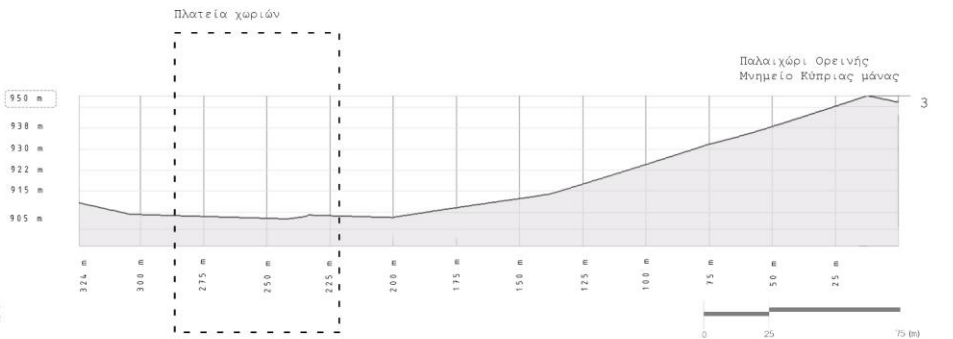
Σχέση Υψομετρικών Διαβαθμίσεων των δύο χωριών με σημείο αναφοράς τον κενό άξονα του ποταμού.

Υψομετρικές Διαβαθμίσεις Παλαιχωριού Μόρφου, με σημείο αναφοράς τον άξονα του ποταμού και το κέντρο των χωριών.

Υψομετρικές Διαβαθμίσεις Παλαιχωριού Ορεινής, με σημείο αναφοράς τον άξονα του ποταμού και την πλατεία των δύο χωριών

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ

ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΥΨΟΜΕΤΡΩΝ

“ΤΑ ΠΑΛΙΧΩΡΙΑ”

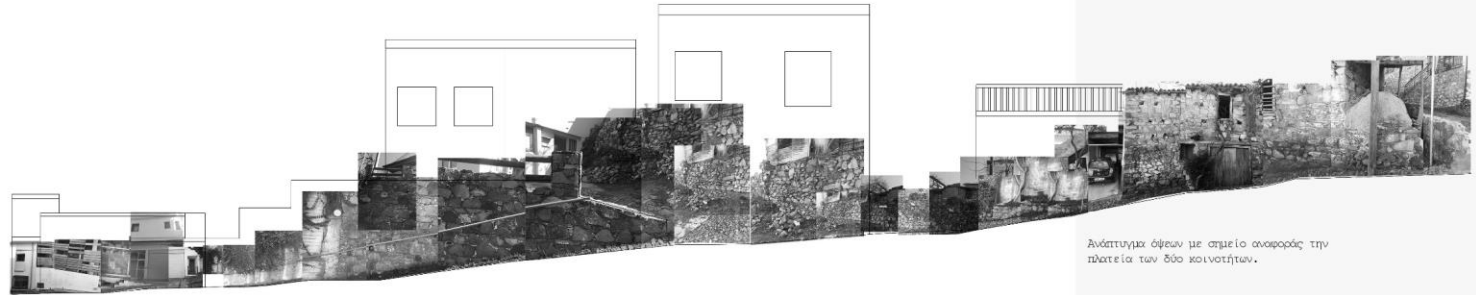
Τόσο το Παλαιχώρι Μόρφου όσο και το Παλαιχώρι Ορεινής, αναπτύσσονται κυρίως κάθετα ως προς την ανάπτυξη και πορεία του ποταμού Σερράχη. Το Παλαιχώρι Μόρφου αναπτύσσεται μέχρι το υψόμετρο των 980 μέτρων, ενώ το Παλαιχώρι Ορεινής μέχρι το υψόμετρο των 950 μέτρων.

Αυτό που παρατηρείται όσον αφορά το Παλαιχώρι Ορεινής, αν και αναπτύσσεται σε πιο μικρό υψόμετρο σε σχέση με το Παλαιχώρι Μόρφου, η κλίση του εδάφους είναι κατά προσέγγιση πιο απότομη.

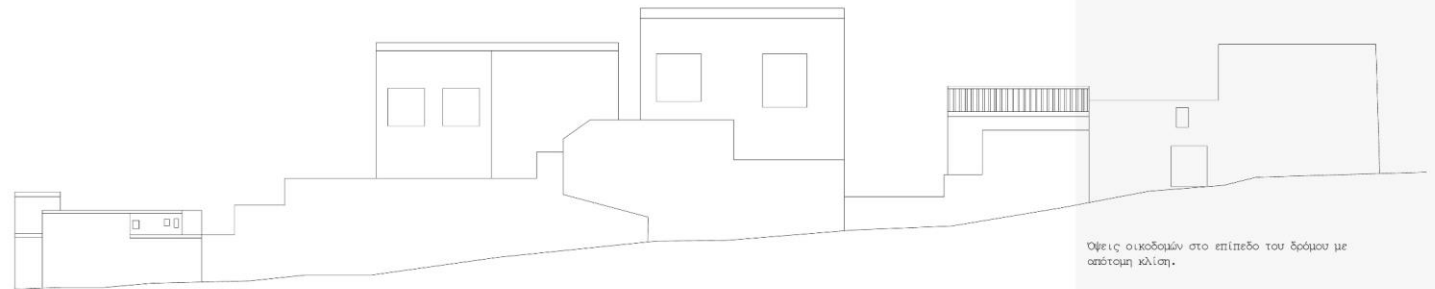
Αυτό οφείλεται στο ότι το χωριό αναπτύσσεται σε μεγάλο υψόμετρο σε πιο μικρή απόσταση στον οριζόντιο άξονα. Συγκεκριμένα, το Παλαιχώρι Ορεινής ανεβαίνει σε υψόμετρο 950 μέτρων, σε 200 μέτρα οριζόντιας απόστασης. Ενώ το Παλαιχώρι Μόρφου, αναπτύσσεται μέχρι το υψόμετρο των 980 μέτρων σε 400 μέτρα οριζόντια απόσταση. (βλ. διάγραμμα 1) Σε γενική αναλογία, το Παλαιχώρι Ορεινής για κάθε 1 μ. σε οριζόντιο άξονα ανεβαίνει 2,25 μ. ύψος, ενώ το Παλαιχώρι Μόρφου για κάθε 1μ. σε οριζόντιο άξονα ανεβαίνει 1,2μ. ύψος.

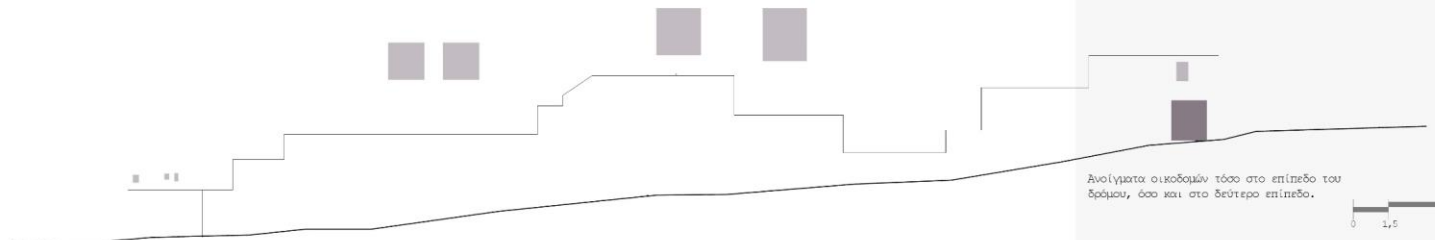
ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ
ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

Ανάπτυγμα όψων με σημείο αναφοράς την πλατεία των δύο κοινοτήτων.

Όψεις οικοδομών στο επίπεδο του δρόμου με αόριστη κλίση.

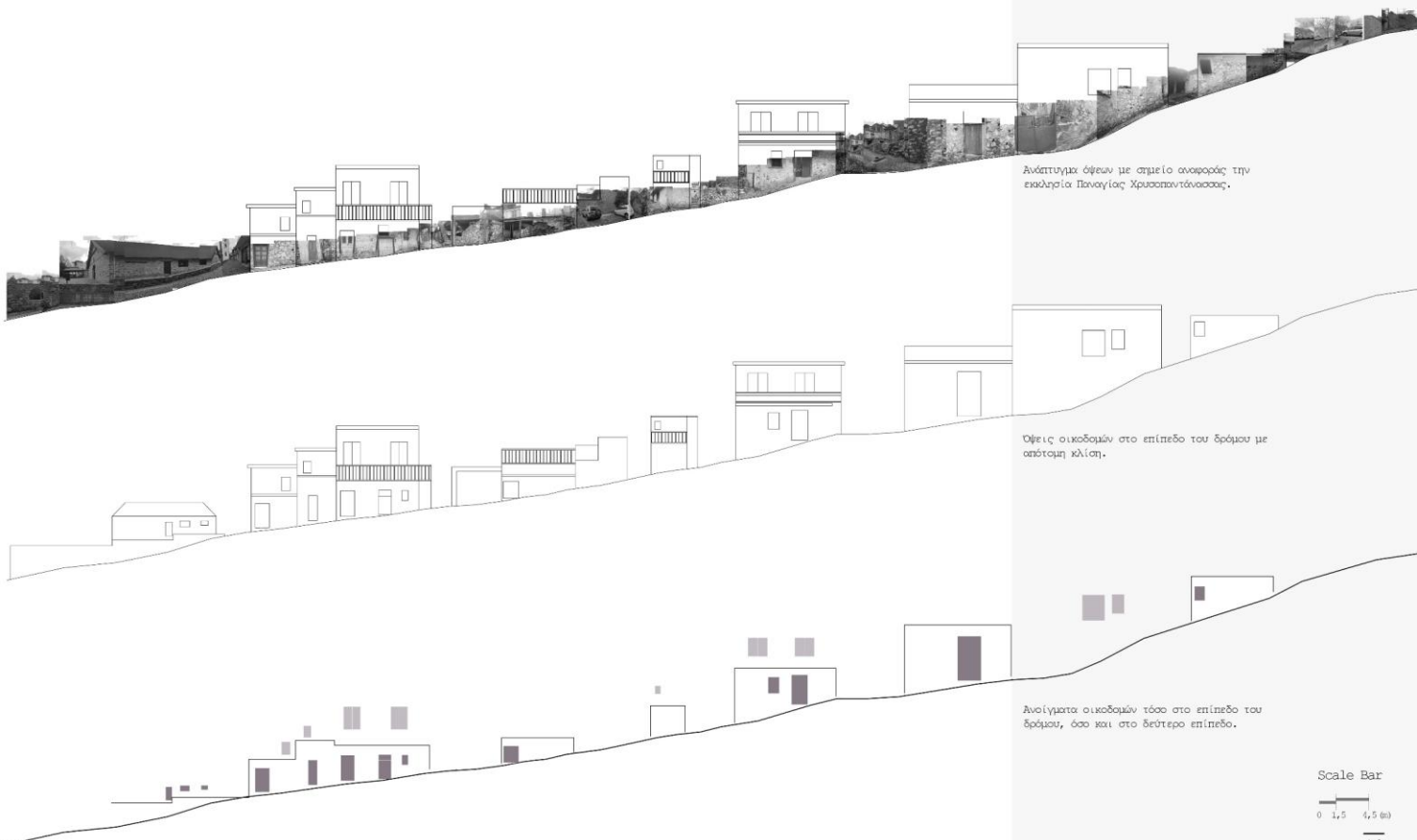

Ανοίγματα οικοδομών τόσο στο επίπεδο του δρόμου, όσο και στο δεύτερο επίπεδο.

0 1,5 4,5 (m)

ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Ανάπτυξη όφρων με σημείο αναφοράς την εκκλησία Παναγίας Χρυσοπηγώνισσας.

Όφρες οικοδομών στο επίπεδο του δρόμου με απότομη κλίση.

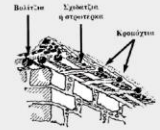
Ανοίγματα οικοδομών τόσο στο επίπεδο του δρόμου, όσο και στο δεύτερο επίπεδο.

Scale Bar

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΟΙΧΟΠΟΙΙΑΣ

Ως τυπική ορεινή αρχιτεκτονική, η αρχιτεκτονική των δύο οικισμών, χαρακτηρίζεται από τη λιτότητα των τοπικών υλικών της δόμησης τους. Οι τοιχοποιίες των οικοδομών είχαν πάχος 50-60 εκατοστά, και ήταν κατασκευασμένες από πέτρα, ενώ εσωτερικά ήταν σουβατισμένες. Τα κύρια υλικά δόμησης των τοίχων είναι πυριγενείς πέτρες του βουνού, δομημένες με νωπό πηλό και κομμάτια από θραύσματα ψημένου πηλού. Κύρια υλικά δόμησης των οροφών είναι ξύλινα δοκάρια, καλάμια, κλαδιά και χόμα, οι οποίες στα νεότερα χρόνια αντικαταστάθηκαν με μονοκλινοείς ή αμφικλινοείς στέγες με κερομίδια, ενώ τα παλαιότερα χρόνια τα σπίτια καλύπτονταν με δώματα από ξηρή βλάστηση και χόμα.

Στην κατασκευή των δωματίων, τοποθετούνται με σειρά - βολίτζια, κανιά ή συδάτζια που αποτελούν το καλούπι, ξυστρικά, μαζιά και τέλος λάσπη με άχυρο.

Για την κατασκευή των ανοιγμάτων στις όψεις, παρατηρείται η εκτεταμένη χρήση ξυλείας.

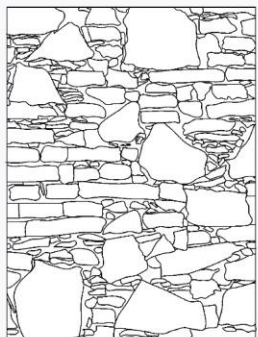

Στο πάνω μέρος τοποθετείται ξύλο χοντρός διατομής, το ανάφλι.

Το ξύλινο ανάφλι αποτελεί τη στατική λύση για γεφύρωση του ανοίγματος.

1

πέτρα βουνού

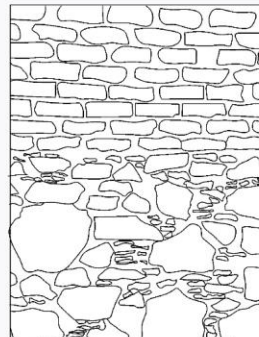
τασκίλια

ψημένα τούβλα

2

ψημένα τούβλα

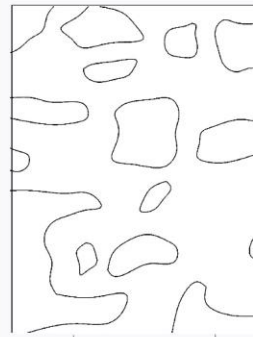
πέτρα βουνού

τασκίλια

3

πέτρα βουνού

επίχρισμα
τοιμένου

ΥΛΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ

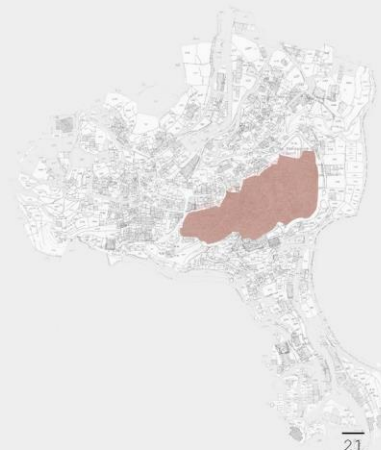
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

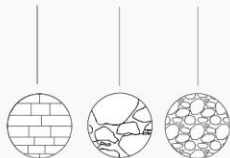
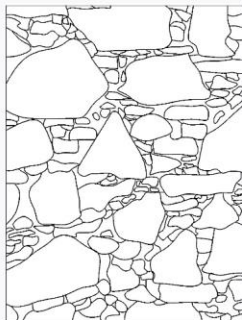
Στο Παλαιχώρι Μόρφου, παρατηρείται η χρήση πιο σύγχρονων υλικών, λόγω του ότι τα κτίρια είναι νεώτερα.

Παρατηρούνται επίσης πολλές προσθήκες σε ήδη υφιστάμενα παραδοσιακά κτίσματα, όπως επενδύσεις με πέτρες και επίχρισμα με τσιμέντο.

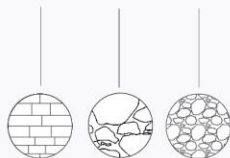
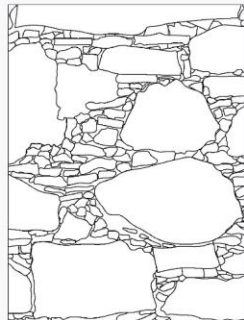
- 1 - Ανάμεικτη χρήση κόκκινων τούβλων και πέτρας.
- 2 - Νεώτερη τοιχοποιία, μέχρι ένα ύψος παρατηρείται ανάμεικτη χρήση υλικών (τούβλων και πέτρας), ενώ η ανωδομή είναι από τσιμέντο.
- 3 - Παρατήρηση νεώτερης επέμβασης με επίχρισμα τσιμέντου σε παραδοσιακή πέτρινη τοιχοποιία.

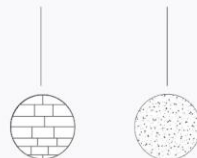
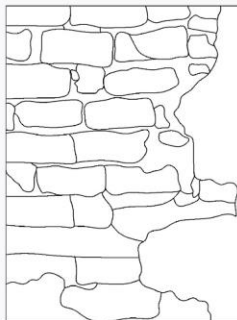
4

5

6

ΥΛΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Κύριο Υλικό: πέτρα και χαλιτζία
Άλλα Υλικά: επίχρισμα τσιμεντού και τσακίλια

4 - Ανάμεικτη χρήση πέτρας βουνού, τσακιλιών και τούβλων. Παρατηρείται επίσης και επίχρισμα με ασβέστη.

5 - Ανάμεικτη χρήση κόκκινων τούβλων και πέτρας

6 - Χρήση κόκκινων τούβλων και παρατήρηση νεώτερης προσθήκης επιχρίσματος με τσιμέντο.

Τόσο στο Παλαιχώρι Μόρφου όσο και στο Παλαιχώρι Ορεινής, μεγάλος αριθμός κατοίκων ασχολούνταν με το ψήσιμο τούβλων στα καμίνια. Γι' αυτό το λόγο παρατηρείται η ευρεία χρήση των κόκκινων τούβλων στις προσθήκες των παραδοσιακών κατοικιών.

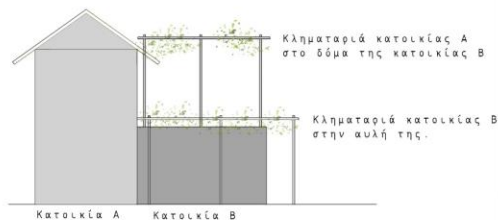
Παρατηρούμε ομοιότητες κυρίως με τις τοιχοποιίες 1-5 αλλά και 3-6

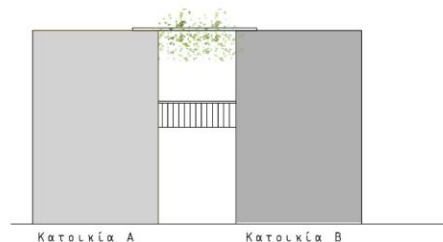
ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Περίπτωση 1

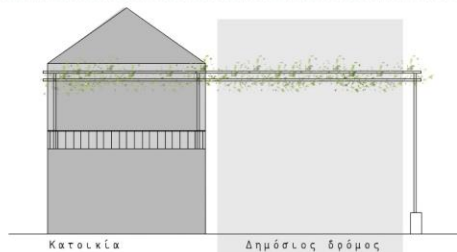
Περίπτωση 2

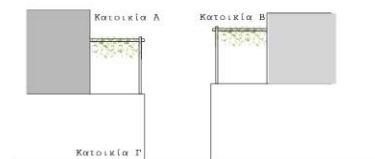
ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

Περίπτωση 1

Περίπτωση 2

ΚΛΗΜΑΤΑΡΙΕΣ

Οι κληματαριές τόσο στο Παλαιχώρι Ορεινής όσο και στο Παλαιχώρι Μόρφου αποτελούν ένα κύριο χαρακτηριστικό των οικιών. Οι κάτοικοι χρησιμοποιούσαν τις κληματαριές για σκίαση κυρίως αλλά και για την παραγωγή σταφυλιού.

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΟΡΕΙΝΗΣ

Περίπτωση 1

Η κληματαριά της κατοικίας A επεκτείνεται στο δάμα της κατοικίας B επειδή δεν υπάρχει άλλος χώρος εκμετάλλευσης ως αίθριο. Η κατοικία B χρησιμοποιεί τον χώρο που βρίσκεται στο ισόγειο ως αίθριο.

Περίπτωση 2

Κοινή κληματαριά και για τις δύο κατοικίες. Πιθανόν οι δύο κατοικίες να είναι συγγενικές.

ΠΑΛΑΙΧΩΡΙ ΜΟΡΦΟΥ

Περίπτωση 1

Η κληματαριά της κατοικίας επεκτείνεται σε δημόσιο χώρο. Πιθανόν όχι για σκοπούς σκίασης αλλά για την παραγωγή σταφυλιού

Περίπτωση 2

Η κληματαριά στην κατοικία A τοποθετείται στο δάμα της κατοικίας Γ. Οι κληματαριές των κατοικιών A και B λόγω του στενού δρόμου και του ίδιου υψόμετρου του έχουν οι χώροι χαλάρωσης τους έχουν την ευχέρεια στην επικοινωνία μεταξύ των κατοικιών.

ΑΡΗ 311.1

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
&
ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Εαρινό Εξάμηνο 2017

Διδάσκουσα: Δρ. Μαρία Φιλοκύπρου, Επίκουρη Καθηγήτρια

Φοιτήτριες: Ανδρέου Ελένη, Γιάγκου Ανδριανή,
Κωνσταντίνου Γεωργία, Σταύρου Νίκη

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Αρχιτεκτονικής

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<http://www.palaichori.eu/>

<http://www.timeoutcyprus.com/article/17506/volta-sto-palaihori-savvatokyriako>

<http://archontikorousias.com/greek.php>

Βιβλίο: ΤΑ ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΑ_ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΑΙΩΝΩΝ-
Σοφοκλής Σοφοκλέους

Βιβλίο: ΠΑΛΑΙΧΩΡΙΑ_Ιστορία και Πολιτισμός

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον κο. Θεόφιλο Μιλιτιάδη καθώς και στους κατοίκους του χωριού για τη βοήθεια που μας προσέφεραν με τις πληροφορίες που μας έδωσαν, για την διεκπαίρεση της μελέτης μας.